

Avtorja med drugim ugotavljata, da je razlika v zaposlenosti žensk odvisna od generacije, ki ji ženske pripadajo. Tako je večja zaposlenost bolj značilna za novejšo generacijo žensk. Npr. med letoma 1941 in 1945 je bilo v starostni skupini od 55 do 59 let zaposlenih 36,1% žensk, med letoma 1946 in 1950 40,7%, med letoma 1951 in 1955 pa 48,4%. Stopnja izobrazbe je še en pomemben dejavnik, ki ga je treba upoštevati pri zaposlenosti starejših. Tako moški kot ženske so z višjo izobrazbo (terciarna izobrazba) bolj verjetno zaposleni kot tisti z nižjo. V EU-25 je bilo leta 2005 med nižje izobraženimi zaposlenih 30,8% oseb, starih od 55 do 64 let, med višje izobraženimi pa 61,8%. Avtorici sklepata, da so globalno bolj prisotni na trgu delovne sile višje kvalificirani starejši ljudje kot nižje kvalificira-

ni. Razlog je delno tudi v tem, da so se ljudje z nižjo izobrazbo zaposlili prej kot ljudje z višjo izobrazbo, kar prispeva k njihovi zgodnejši upokojitvi. Leta 2005 je bilo s polovičnim delovnim časom zaposlenih 22,2% ljudi starih, od 55 do 64 let. Tovrstna zaposlitev je pogostejša pri ženskah (39,5%) kot moških (10,3%). Prav tako je pogostejša pri zaposlenih starih od 55 do 64 let, kot pri zaposlenih starih od 30 do 49 let (16,8%). Sicer pa je tudi samozaposlenih več v starostni skupini od 55 do 64 let (23%) kot v starostni skupini od 30 do 49 let (15,4%).

Statistično poročilo vključuje podatke za vse države EU-25 in pregledno predstavi najnovejše trende na področju zaposlovanja starejše populacije v EU.

mag. Simona Hvalič Touzery

DROBCI IZ GERONTOLOŠKE LITERATURE

Zbrala: mag. Simona Hvalič Touzery

SLOVENIJA: SPLETNA STRAN, NAMENJENA DRUŽINSKIM NEGOVALCEM

V okviru Doma starejših občanov Grosuplje so konec leta 2006 za družinske oskrbovalce starih ljudi odprli posebno informativno spletno stran (<http://www.druzinski-negovalci.si/>). Na njej nudijo članke z nasveti družinskim negovalcem, informacije o izvajalcih socialno-varstvenih storitev, predstavitev vrst socialnovarstvenih storitev, izbor predpisov in povezav do uporabnih informacij ter rubriko, ki je namenjena vsem tistim, ki želijo napisati svoje vtise, doživetja in izkušnje, ki so si jih pridobili ob negovanju svojih dragih. To stran oblikujejo ljudje, ki imajo dolgoletne izkušnje na področju nege in oskrbe starostnika. Svoje izkušnje, spretnosti in znanje želijo deliti z vsemi tistimi, ki so bili, so ali bodo v vlogi družinskih negovalcev.

SLOVENIJA: FORUM SLOVENSKEGA ZDRUŽENJA ZA POMOČ PRI DEMENCI – SPOMINČICA

Združenje Spominčica ima na svojih spletnih straneh organiziran forum, kjer lahko posamezniki postavijo vprašanja, na katera ne najdejo odgovora niti pri zdravniku niti v literaturi, ki jim je na voljo. Kljub temu da je v Sloveniji že več skupin za samopomoč, pa jih v mnogih krajih še ni, zato je tovrstna oblika komunikacije med ljudmi s podobnimi problemi zelo dobrodošla. Forum je razdeljen na več tematskih sklopov: bolezenski znaki, zdravljenje demence, pravice iz zdravstvenega in socialnega zavarovanja, možnosti pomoči na domu, oskrba v dnevni centrih in domovih starejših občanov ter nekaj sklopov s področja delovanja združenja (dejavnosti in enote združenja, skupine za samopomoč, člani med seboj). Dostop na forum je mogoč prek

spletne strani Spominčice (<http://www.ljudmila.org/zzppd>) ali direktno na <http://www.spomin.mojforum.si>.

Objavljeno v: Kogoj Aleš (2006), v: Spominčica, let. 4, št. 5, str. 5

SLOVENIJA: IZZIVI, KI IZHAJAJO IZ STARANJA PREBIVALSTVA

V četrti številki jubilejnega 40. letnika IB-revije so med drugim osvetlili izzive, ki izhajajo iz staranja prebivalstva in vzpostavljanja pogojev za dolgo delovno aktivnost (pokojninska reforma, strategija aktivnega staranja). Mag. Mojca Šlebinger je s kolegi v prispevku obravnavala razloge za politiko staranja, predstavila koncepte aktivnega staranja, ukrepe za povečanje zaposlovanja starejših v EU ter implikacije za politiko aktivnega staranja v Sloveniji. Dr. Tine Stanovnik je v kratkem prispevku spregovoril o trgu dela in možnih smereh razvoja pokojninskega sistema v Sloveniji. Dr. Dušan Kidrič je v svojem prispevku opozoril na pluse aktivnosti starejših; večje izkušnje starejših, kar pomeni manj stroškov za uvajanje novih delavcev v delovne postopke, večja možnost za zaposlitev, ki je krajša od polnega delovnega časa s čimer so povezani nižji stroški in dodatne prilagoditvene možnosti. Predlagal je nekaj vzpodbud delodajalcem, da zadržijo v službi starejše delavce. Prof. dr. Janez Malačič pa je obravnaval problem mladih in starih v pasteh sprememb na trgu dela in med drugim opozoril na to, da brezposelnost mladih ni mogoče reševati s spodbujanjem (zgodnjega) upokojevanja starejših delavcev.

EVROPA: IZBOR NACIONALNIH POROČIL O DEMOGRAFSKEM RAZVOJU V LETU 2005

V januarju je izšlo poročilo Eurostata z naslovom »*National reports on the demographic developments in 2005*«. V njem so zbrana naci-

onalna poročila statističnih uradov za leto 2005 o glavnih vprašanjih, povezanih z demografskim razvojem v izbranih 37-ih državah. Poleg držav EU (razen Poljske) so zbrani še podatki za nekatere druge države, npr. Makedonijo, Hrvaško, Turčijo. Področja, ki jih obravnavajo v poročilu, so: velikost in povprečna starost prebivalstva, rodnost, umrljivost, migracije ter poroke in razveze. To 93 strani dolgo poročilo ponuja vpogled v nacionalne demografske podatke, ne daje pa primerjalne analize vseh obravnavanih držav. To si lahko naredi vsak zainteresiran sam, saj so statistični uradi zbirali podatke po istih področjih. Kot dopolnilo temu poročilu je poročilo z naslovom »*Population in Europe 2005: first results*«, ki ga prav tako predstavljamo v tej številki revije Kakovostna starost.

FRANCIJA: FRANCIJA PO STOPNJI RODNOSTI PRVA MED DRŽAVAMI EU

Francoski statistični urad INSEE je sporočil, da so imele Francozinje leta 2006 v povprečju dva otroka, kar jih je po rodnosti uvrstilo na vrh držav EU. V Franciji se je lani rodilo za 2,9% več otrok kot leta 2005. Tako je prehitela Irsko, ki je imela med državami članicami EU primat glede stopnje rodnosti, saj je na vsako odraslo Irko prišlo 1,98 otroka. Sedanja stopnja rodnosti v Franciji je največja v zadnjih 30 letih v tej državi. Kot je še sporočil INSEE, je bilo v Franciji 1. januarja 2007 63,4 milijona prebivalcev, kar je za 400.000 več kot leto prej. To je po oceni INSEE posledica večjega števila rojstev in daljše pričakovane življenjske dobe, ki se je pri Francozih zvišala s 76,7 let v letu 2005 na 77,1 let v letu 2006, pri Francozinjah pa z 83,8 let na 84 let. Povečanje rojstev v Franciji ni rezultat migracij, saj je bilo lani le 12% vseh francoskih živorojenih otrok, otrok priseljencev iz Afrike. Odgovor se skriva v socialni politiki, ki med drugim omogoča brezplačno predšolsko varovanje otrok, subvencije za njihove počitniške kolonije in šolsko prehrano. Francija je ena

redkih držav, kjer je vrtec večinoma brezplačen, in prav zato je neka povprečna ali revna družina pripravljena imeti drugega in potem morda še tretjega otroka. Predvsem pa se poklicno življenje matere lahko po porodu nadaljuje. Če je pred 30 leti delalo le šest od desetih mater, jih danes dela osem od desetih.

Objavljeno v: Dnevnik 23.01.2007

(Mihael Šorl) in STA, 16.1.2007

EVROPA: PROGRAMI SOCIALNE VARNOSTI V EVROPSKIH DRŽAVAH

Administracija za socialno varnost (Social Security Administration – SSA) je septembra lani izdala obsežno poročilo, v katerem obravnava programe socialne varnosti v 44 evropskih državah (Social Security Programs Throughout the World: Europe, 2006). Informacije o prihodkih so zbrane po petih področjih: starost, invalidnost, bolezen in porodniški dopust, poškodbe pri delu, nezaposlenost ter družinski prihodki. V poročilu so zbrani podatki tudi za Slovenijo. Namen poročila je posredovati informacije raziskovalcem in oblikovalcem politik, na podlagi katerih lahko ocenijo različne pristope k izzivom socialne varnosti, ki jih predstavljajo spreminjajoče se potrebe posameznikov, gospodinjstev in družin. 341 strani dolgo poročilo je dosegljivo na strani: <http://www.socialsecurity.gov/policy/docs/progdesc/ssptw/2006-2007/europe/ssptw06euro.pdf>

VB: SAMOSTOJNOST IN BLAGINJA STARIH LJUDI

Britanski oddelek za delo in pokojnine je izdal poročilo o samostojnosti in blaginji starih ljudi ("Independence and well-being of older people: baseline report: A social portrait of ageing in the UK"). V njem so avtorji združili kazalce, ki na petih področjih obravnavajo samostojnost in blaginjo starih ljudi. Teh pet področij obravnava: neodvisnost in spodbudno okolje, zdravo

aktivno življenje, materialno blagostanje, udeležенost pri delu in poznejšem življenju, podporo in oskrba. Kazalci z omenjenih področij bodo nadzorovali napredek v blaginji in neodvisnosti starih ljudi. V poročilu med drugim omenjajo, da je bila v letu 2001 povprečna ocena blaginje oseb, starih nad 50 let, podobna tisti pod 50 let. Je pa prišlo do razlike pri starih 50 let in več in starih 80 let in več, kjer so bili slednji v slabšem položaju. Podrobnejše informacije o raziskavi dobite na strani: http://www.dwp.gov.uk/publications/dwp/2006/opportunity_age/indicators_baseline_report.pdf

Objavljeno v: ILC Policy Report, december 2006: 3

ZDA: LETNO POROČILO O ZDRAVJU V ZDA

Ameriški nacionalni center za zdravstveno statistiko (National Center for Health Statistics) je izdal letno poročilo o zdravju v ZDA (Health, United States, 2006), ki prek številnih podatkov in analiz trendov ponuja letni pregled zdravja prebivalstva ZDA. Med drugim ugotavljajo, da se splošno zdravje prebivalstva še naprej izboljšuje, delno zaradi znatnih finančnih virov za javne zdravstvene programe, zdravstveno varstvo in izobraževanje o zdravju. Pričakovana življenjska doba ob rojstvu je bila leta 2004 rekordna, 77,9 let. Razlika v pričakovani življenjski dobi med moškimi in ženskami se je od leta 1990 zmanjšala s 7 na 5,2 let. V poročilu opozorijo na naraščajočo nevarnost obolenosti za diabetesom, še posebno med starejšimi odraslimi. Diabetes ima 11% ljudi, starih od 40 do 59 let, in 23% starih 60 let in več. V poročilu obravnavajo tudi bolečino, ki vpliva na fizično in duševno delovanje. Petina starih 65 let in več je v zadnjem mesecu čutila bolečino, ki je trajala več kot 24 ur, skoraj tri petine ljudi iste starosti, ki so občutili bolečino, pa je dejalo, da je bila bolečina prisotna leto ali več. Več informacij o tem obsežnem poročilu dobite na strani: www.cdc.gov

gov/nchs/hus.htm, poročilo samo pa na strani:
<http://www.cdc.gov/nchs/data/hus/hus06.pdf>

*Objavljeno v: ILC Policy Report,
december 2006: 2*

ZDA: PRIČAKOVANJA DELODAJALCEV GLEDE »BABY BOOM« GENERACIJE

Bostonski center za raziskovanje upokojevanja (Boston College Center for Retirement Research) je izdal krajše poročilo (Employer Survey: 1 of 4 Boomers Won't Retire Because They Can't), v katerem predstavljajo rezultate raziskave med delodajalci o njihovih pričakovanjih do »baby boom« delovne sile. Raziskava je pokazala, da delodajalci menijo, da polovica njihovih zaposlenih, ki so trenutno v svojih 50-ih letih, ne bo imela potrebnih sredstev, da bi se upokojili pri isti starosti kot delavci v preteklosti. Delodajalci so tudi menili, da bo 60% »baby boom« generacije, ki za upokojitev ne bo imela dovolj sredstev, želelo ostati zaposlenih vsaj dve leti več kot delavci v preteklosti.

Objavljeno v: www.bc.edu/centers/crr/wob_6.shtml, ILC Policy Report, december 2006: 4

ZDA: ŠTUDIJA O VREDNOTENJU DELA DRUŽINSKIH OSKRBOVALCEV

Združenje družinskih oskrbovalcev je izdalo študijo, v kateri ugotavljajo, da je vrednost »brezplačnih« storitev, ki jih družinski oskrbovalci nudijo njihovim kronično bolnim, invalidnim ali starim članom družine med letoma 2000 in 2004 narasla za 19% oz. na 306 milijard dolarjev. V analizi so za vse ameriške zvezne države prikazali število oskrbovalcev, ure oskrbovanja na leto in letno tržno vrednost tega oskrbovanja. Ocenjujejo, da je bilo leta 2004 v ZDA okoli 28,8 milijonov oskrbovalcev. Oskrbovalci naj bi v povprečju tedensko nudili 20,6 ur oskrbe. Podatki opozarjajo na veliko potrebo po razvoju programov in politik na vseh nivojih, namenjenih izobraževanju in podpori družinskim oskrbovalcem,

ki zagotavljajo velik del dolgotrajne oskrbe. Več informacij o tem poročilu dobite na spletni strani:
http://caregiver.org/caregiver/jsp/content_node.jsp?nodeid=1807.

*Objavljeno v: <http://caregiver.org/> in ILC
Policy Report, november 2006: 1*

SVET: POKOJNINE V NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAVAH

Administracija za socialno varnost (Social Security Administration – SSA) je izdala najnovejšo številko mesečnika "International Update", v katerem obravnava novejši razvoj dogodkov s področja tujih javnih in privatnih pokojnin. V tej številki obravnava novice iz Estonije, Francije, Švice in Nove Zelandije ter podatke Evropske komisije o staranju evropskega prebivalstva, ki med drugim kažejo, da se bo v državah EU-25 prebivalstvo, staro 65 let in več, med letoma 1995 in 2050 podvojilo. Mesečnik dobite na strani:
www.socialsecurity.gov/policy/docs/progdesc/intl_update/2006-10/index.html.

*Objavljeno v: International Update,
oktober 2006*

ZDA: POROČILO O PADCIH MED STARIMI LJUDMI

Novejša izdaja tedenskega poročila Centra za bolezni in preventivo »Morbidity and Mortality Weekly Report« je zajela podatke o smrtnih primerih in poškodbah zaradi padcev med starimi ljudmi (Fatalities and Injuries from Falls Among Older Adults). Ugotavljajo, da so nesrečni padci med starimi zelo pogosti in da vsakoletno prizadenejo približno 30% ljudi, starih 65 let in več. V študiji so obravnavali trende in deleže usodnih padcev in hospitalizacij zaradi poškodovanega kolka med letoma 1993 in 2003 ter deleže manjših poškodb zaradi padcev med letoma 2001 in 2005. Rezultati so pokazali, da se je delež usodnih padcev znatno povešal med moškimi in ženskami, vendar pa je bil veliko višji

pri moških. V poročilu obravnavajo, kako lahko določeni ukrepi zmanjšajo število padcev (npr. redna vadba, redna kontrola uporabe zdravil in s tem izognitev njihovim stranskim učinkom ...). Več informacij o poročilu najdete na strani: www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/mm5545a1.htm.

*Objavljeno v: ILC Policy Report,
december 2006: 3-4*

ZDA: PROFIL STAREJŠIH AMERIČANOV

Ameriška administracija za staranje (Administration on Aging – AOA) je izdala najnovejšo poročilo o profilu starejših Američanov (Profile of Older Americans: 2005). V njem je zbrana vrsta statističnih podatkov o velikosti gospodinjstev, zdravju, življenjskih razmerah in prihodkih starejših Američanov. V ZDA je bilo leta 2004 36,3 milijonov ljudi, starih 65 let in več, kar pomeni 3,1 milijona oz. 9,3% več kot desetletje prej. Ena od osmih oseb v Ameriki je stara. Osebe, ki dosežejo starost 65 let, imajo v povprečju pred seboj še 18,5 let življenja. Veliko več starejših moških kot žensk je poročenih (72% moški vs. 42% žensk). Okoli 415 tisoč starih staršev (65+ let) je bilo prvenstveno odgovornih za svoje vnuke, ki so živeli z njimi. Zaskrbljujoč je podatek, da polovica žensk, ki so stare 75 let in več, živi v samskem gospodinjstvu. Še bolj zaskrbljujoče pa je, da je 3,6 milijonov oz. 9,8% starih oseb pod mejo revščine. Celotno poročilo dobite na strani: www.aoa.gov/PROF/Statistics/profile/2005/2005profile.pdf.

*Objavljeno v: ILC Policy Report,
december 2006: 4*

JAPONSKA: OSAMLJENOST MED STARIMI LJUDMI

Ugotovitve raziskave, ki jo je naročila japonska vlada, kažejo mračno podobo japonske družbe. Kar 41,3% moških in 22,4% žensk,

starih več kot 65 let, ki živijo sami, je povedalo, da nimajo niti enega bližnjega prijatelja. Poleg tega vsak četrti starejši Japonec nima stika s sosedi. Omenjeni podatki so zaskrbljujoči, saj je med prebivalstvom 20,7% starih ljudi, dobre socialne mreže pa so nujne za kvalitetno življenje ljudi.

Objavljeno v: Večer online, 27.11. 2006

ŠPANIJA: 67-LETNA ŠPANKA RODILA DVOJČKA

Najstarejša mama sveta je postala 67-letna Španka, ki je pred kratkim s carskim rezom v barcelonski bolnišnici rodila dvojčka. Španka je svojo željo po otrocih izpolnila s pomočjo umetne oploditve, ki so jo opravili v ZDA. Kot je povedala, je dolga leta negovala lastno mater, nato pa si je zaželela svojih potomcev. Doslej je za najstarejšo mamo veljala upokojena profesorica iz Romunije, ki je januarja 2005 kot 66-letna prav tako rodila dvojčka, vendar je porod preživela samo ena deklica. V Italiji in Veliki Britaniji sta med drugim rodili 62-letnici.

Objavljeno v: STA/Do.P., Ned 31.12.2006

KITAJSKA: BELA KNJIGA O RAZVOJU KITAJSKIH PRIZADEVANJ ZA STAREJŠE

Kitajska bela knjiga o razvoju njihovih prizadevanj za starejše (The Development of China's Undertakings for the Aged) obravnava prizadevanja za varstvo naraščajočega dela prebivalstva, starega 60 let in več. Ta starostna skupina je na Kitajskem leta 2005 štela že 144 milijonov ljudi, kar je predstavljalo 11% celotnega prebivalstva. Bela knjiga vsebuje cilje, ki si jih je zadala Kitajska v zvezi s starimi ljudmi: vsem starim ljudem je treba zagotoviti ustrezno zdravstveno varstvo, jim dati možnost za predajanje lastnih izkušenj in za učenje novih stvari, ter jim omogočiti, da še naprej po svojih zmožnostih doprinašajo k družbi. Poleg tega obravnava napredek in izzive

na različnih področjih, vključno s socialnovarstvenim sistemom za stare ljudi, zdravstvenim varstvom za stare ljudi, socialnimi storitvami v starajoči se družbi, izobraževanjem starejših, sodelovanjem pri družbenem razvoju in varovanjem zakonskih pravic ter interesov starih ljudi. Bela knjiga se zaključi z obljubo, da bo v prihodnosti kitajska vlada sprejela bolj učinkovite strategije, s katerimi bo omogočila starejšim državljanom, da delijo sadove ekonomskega in družbenega razvoja družbe.

Objavljeno v: ILC Policy Report, december 2006: 2-3

JUŽNA KOREJA: VAJE IZ PORODNIČARSTVA NA ROBOTU

Rodnost je v Južni Koreji dosegla najnižjo točko doslej. Razmere so tako resne, da ponekod študentje medicine vaje iz porodničarstva opravijo kar na robotu. Medicinski center na univerzi Kyunghee v Seulu je prva institucija v državi, v kateri se študenti učijo na Noelle, robotu človeške velikosti, in njenem novorojenčku. S tem pripomočkom za simulacijo poroda vadijo običajne in tudi zapletene porode.

Objavljeno v: Reuters, v: Nedelo, 7.1. 2007

NIZOZEMSKA: NAČRTI ZA IZGRADNJO MESTA ZA STARE LJUDI

Na Nizozemskem načrtujejo prvo mesto Nieuw Schokland, ki bo namenjeno izključno ljudem, starejšim od 55 let. V naslednjih petih letih naj bi zgradili 2000 stanovanj za starejše.

Mesto bo del skupnosti Nagele, ki je bila zgrajena pred petimi desetletji po načrtih znanih nizozemskih arhitektov, kot sta Aldo Van Eyck in Gerrit Rietveld. V projektu so se pod vodstvom Alexa Sieversa združili banke, gradbena podjetja in ministrstvo za stanovanjske gradnje. Pri tem – najmanj 500 milijonov vrednem – projektu so se zgledovali po ZDA, kjer je zaživelo že več kot ducat tovrstnih mest. Na Nizozemskem se za gradnjo takih naselij zanima kar 15 občin.

Objavljeno v: Kyodo News, 6.12. 2006,

Nedelo, 31.12. 2006

JAPONSKA: PODELILI NAGRADE ZA ROBOTE LETA

Japonsko ministrstvo za ekonomijo, trgovino in industrijo je objavilo zmagovalce nagrade »Robot leta 2006«. Nagrado so uvedli z namenom, da bi promovirali inovacije in širšo uporabo robotske tehnologije. Prejel jo je robot, imenovan »Moja žlica«, ki pomaga starim ljudem pri hranjenju. Robota že prodajajo na Japonskem in v Evropi, po ceni 3.400 USD. Nagrajen je bil tudi Paro, plišasti tjuljenj, ki se odziva kot hišni ljubljenelec in o katerem smo že pisali v eni od prejšnjih števil revije. Do sedaj so jih v japonskih domovih za stare in drugih ustanovah kot del terapije uporabili že okoli 800. Na Japonskem se na problematiko starajoče se populacije in napovedovanim zmanjšanjem delovne sile odzivajo z razvijanjem nove tehnologije.

Objavljeno v: Masako Osaka, v: ILC Policy Report, december 2006: 3